

**ÅRSREDEGØRELSE OM UDVIKLINGEN
PÅ ERHVERVSSYGDOMSOMRÅDET
2019**

**Arbejdsmarkedets
Erhvervssikring**

Udvikling på erhvervssygdomsområdet i 2019

**Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings og Erhvervssygdomsudvalgets
årsregørelse til beskæftigelsesministeren og Folketinget**

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Generelt om Erhvervssygdomsudvalgets arbejde	3
Sammenfatning af Erhvervssygdomsudvalgets arbejde i 2019	4
Drøftelser i 2020	6
Temaer i 2019	7
Tema 1: Psykisk sygdom.....	7
1.1. Opdateret viden om psykisk sygdom efter vold og trusler – bekræfter hidtidig praksis.....	8
1.1.1. Drøftelser af konkrete sager	9
Tema 2: Kræft.....	9
2.1. Ny viden om anden kræft relateret til svejsning, molybdæn trioxid og indium tin oxid	9
2.1.1. Praksis for behandling af sager om modernærkekræft (melanom) i øjet som følge af UV-stråling ved svejsning	10
2.1.2. Praksis for behandling af sager om øvrig kræft efter udsættelse for svejserøg	11
2.1.3. Praksis for behandling af sager om kræft efter udsættelse for molybdæn trioxid og indium tin oxid	11
2.2. Ny viden om kræft som følge af udsættelse for styren	11
2.2.1. Praksis vedrørende erhvervsbetinget udsættelse for opløsningsmidler herunder styren	12
2.2.2. Forelæggelse af sager for Erhvervssygdomsudvalget	12
2.2.3. Drøftelser af konkrete sager	12
2.3. Opfølgning på drøftelser om lungekræft efter svejserøg (opfølgning fra 2018).....	12
2.3.1. Praksis vedrørende lungekræft og svejserøg	12
2.3.2. Forelæggelse af sager for Erhvervssygdomsudvalget	13
2.3.3. Drøftelser af konkrete sager	13
Bilag A: Retspraksis og principafgørelser fra Ankestyrelsen	14
Bilag B: Oversigt over ændringer på fortegnelsen siden 2005.....	15
Bilag C: Oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2019	19

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Indledning

I henhold til § 15, stk. 3, i lov om den selvejende institution Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES), skal Erhvervssygdomsudvalget afgive en årlig redegørelse til beskæftigelsesministeren om udviklingen på erhvervssygdomsområdet, herunder om udviklingen i retspraksis. Herved videreføres den forpligtelse til en årlig afrapportering til ministeren, som blev besluttet i forbindelse med vedtagelsen af arbejdsskadereformen i 2003 for at sikre politikerne en orientering om reformens effekter. Beskæftigelsesministeren sender redegørelsen til et af Folketinget nedsatte udvalg.

Redegørelsen beskriver drøftelserne på det ene principielle møde, der blev afholdt i Erhvervssygdomsudvalget i 2019, konklusionerne herfra og derigennem også væsentlige dele af udviklingen på erhvervssygdomsområdet. Redegørelsen præsenterer derudover de indtil nu planlagte drøftelser i Erhvervssygdomsudvalget i 2020. Redegørelsen indeholder tre bilag, som Erhvervssygdomsudvalget har anmodet om. Se nærmere om bilagene nedenfor.

Erhvervssygdomsudvalgets praksis ved behandling af konkrete sager er fra 2005 beskrevet gennem offentliggørelse af enkelte af de konkrete sager i anonymiseret form på www.aes.dk. Interesserede kan således følge udvalgets praksis, da der på hjemmesiden er et større antal af disse resuméer fra konkrete sager. Der bliver løbende offentliggjort nye resuméer.

De opgjorte tal for erhvervssygdomsområdet indeholder som sædvanligt tal dels fra 2005 og dels for de seneste 10 år tilbage i tid. Dermed er ikke alle tal fra 2005-2019 medtaget. Året 2005 er medtaget som baseline for anvendelsen af den aktuelle fortegnelse over erhvervssygdomme, som finder anvendelse for sygdomme anmeldt fra 1. januar 2005.

AES udgiver hvert år en arbejdsskadestatistik. Denne statistik udgives nogenlunde samtidig med årsredegørelsen og indeholder fyldestgørende informationer om blandt andet tal for anmeldelser og anerkendelser fordelt på diagnose, branche, køn, geografi og alder. Arbejdsskadestatistikken kan findes [her](#). AES har desuden et statistikværktøj på hjemmesiden, hvor det er muligt at søge blandt de anmeldte arbejdsskadesager ud fra konkret behov. Dette værktøj supplerer den årlige arbejdsskadestatistik. Statistikken opdateres løbende, og det er muligt at udsøge særlige emner, perioder eller geografiske områder.

Bilag A beskriver retspraksis og principafgørelser fra Ankestyrelsen.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Bilag B Oversigt over ændringerne på fortegnelsen¹ siden 2005.

Bilag C indeholder en oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2019.

Generelt om Erhvervssygdomsudvalgets arbejde

Erhvervssygdomsudvalget består af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, Sundhedsstyrelsen og Arbejdstilsynet. Formanden for Erhvervssygdomsudvalget er AES' direktør. Udvalget har tilknyttet en række arbejdsmedicinske og andre lægefaglige eksperter.

Erhvervssygdomsudvalget har til opgave løbende at indstille til beskæftigelsesministeren, hvilke sygdomme, der opfylder kravene for at blive optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen, og dermed kan anerkendes administrativt af AES. Udvalget har også mulighed for at indstille sygdomme til anerkendelse som erhvervssygdomme, selvom disse ikke er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

AES og Erhvervssygdomsudvalgets arbejde har siden arbejdsskadereformen i 2004 medført, at 18 sygdomme er blevet optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme. Desuden er betingelserne for at anerkende sygdomme ændret for 39 af de sygdomme, der allerede var optaget på fortegnelsen. Se nærmere i bilag B, hvor oversigten over alle ændringerne på fortegnelsen fremgår.

AES forelægger konkrete sager for Erhvervssygdomsudvalget, når AES skønner, at der er mulighed for, at sygdommen vil kunne anerkendes som en arbejdsskade. Dette følger af arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 3. AES forelægger den konkrete sag for udvalget, hvis ét af følgende forhold er til stede i sagen:

- Sagen vurderes at være til anerkendelse ud fra udvalgets praksis i tilsvarende sager.
- Sagen vurderes at ligge tæt på anerkendelse i forhold til udvalgets praksis.
- Sagen vedrører en sygdom eller en belastning, hvor der ikke tidligere er taget stilling til, hvorvidt de beskrevne forhold i sagen er tilstrækkelige til at opfylde kravene til anerkendelse som følge af arbejdets særlige art.
- Sagen ligger inden for et fokusområde, som Erhvervssygdomsudvalget har bedt AES være opmærksom på at få forelagt.
- Sagen er hjemvist af Ankestyrelsen til forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget.

¹ I denne rapport refererer ”erhvervssygdomsfortegnelsen” til ”Erhvervssygdomsfortegnelsen for sygdomme anmeldt fra 1. januar 2005”. Der eksisterer to sideløbende fortegnelser, en for [erhvervssygdomme anmeldt før 1. januar 2005](#) og en for [erhvervssygdomme anmeldt fra 1. januar 2005](#).

Sammenfatning af Erhvervssygdomsudvalgets arbejde i 2019

Erhvervssygdomsudvalget har i 2019 afholdt et principielt møde den 19. marts 2019. På mødet blev psykiske sygdomme og kræft drøftet, hvilket medførte en mindre ændring af den aktuelle erhvervssygdomsfortegnelse, idet modermærkekræft (malignt melanom) i øjet blev optaget på fortegnelsen til anerkendelse efter udsættelse for UV stråling ved svejsning.

De væsentligste principielle drøftelser, som AES og Erhvervssygdomsudvalget har haft i 2019, beskrives i redegørelsens tema 1 om psykisk sygdom. Udvalget drøftede udredningsrapporten om sammenhængen mellem andre psykiske sygdomme end PTSD efter udsættelse for vold og trusler Læs mere herom under tema 1 om psykiske sygdomme.

I 2019 har der desuden været fokus på blandt andet kræft, idet IARC har udsendt flere artikler og monografier om kræft. Disse er behandlet i redegørelsens tema 2.

Der er i alt afholdt 10 møder om konkrete sager i løbet af 2019. Erhvervssygdomsudvalget har på disse møder i alt behandlet 254 konkrete sager. Her har 204 af sagerne omhandlet psykiske sygdomme, hvoraf 7 sager var sager om psykisk sygdom hos veteraner. De resterende 50 sager har omhandlet sygdomme i bevægeapparatet, lunger og kræftsygdomme, hvoraf 5 har handlet om brystkræft efter natarbejde.

218 sager er blevet indstillet til anerkendelse af udvalget, mens 36 er blevet indstillet til afvisning. Derudover er 12 sager enten udsat eller trukket på mødet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Tabel 1²: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgsmøde per år – indstillet til anerkendelse

Antal anerkendte sager forelagt	2005	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt**
Fysiske sygdomme	241	42	50	31	33	21	14	28	43	25	890
Brystkræft	-	10	7	4	3	11	1	3	6	2	148
Stress og depression	-	6	8	25	8	7	8	5	6	7	95
Veteransager	-	-	-	5	33	20	32	18	8	5	121
Mobning	-	-	-	-	10	9	13	22	43	25	122
Andre psykiske sager*	52	79	85	84	104	54	64	109	243	154	1.311
I alt	293	137	150	149	191	122	132	185	349	218	2.687

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den også tidligere omfattede fx mobning.

** I alt indeholder antal sager indstillet til anerkendelse i Erhvervssygdomsudvalget for hele perioden fra 2005 til 2019

Tabel 2³: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgsmøde per år – indstillet til afvisning

Antal afviste sager forelagt	2005	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	I alt**
Fysiske sygdomme	110	39	38	50	51	42	12	19	41	20	647
Brystkræft	-	34	24	2	3	13	2	2	2	3	223
Stress og depression	-	7	11	19	12	19	31	12	15	5	148
Veteransager	-	-	-	0	12	3	9	1	2	2	29
Mobning	-	-	-	-	3	15	3	5	6	2	34
Andre psykiske sager*	28	28	14	15	33	40	39	17	16	4	311
I alt	138	108	87	86	114	132	96	56	82	36	1.392

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den også tidligere omfattede fx mobning.

** I alt indeholder antal sager indstillet til afvisning i Erhvervssygdomsudvalget for hele perioden fra 2005 til 2019.

² Manuel opgørelse på årsbasis på baggrund af mødernes dagsordner – for procentvis fordeling se tabel 3.

³ Manuel opgørelse på årsbasis på baggrund af mødernes dagsordner.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Tabel 3: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgsmøde per år – indstillet til afvisning i procent⁴

Antal afviste sager forelagt - i procent	2005	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gns.**
Fysiske sygdomme	31%	48%	43%	62%	61%	67%	46%	40%	49%	44%	42%
Brystkræft	-	77%	77%	33%	50%	54%	67%	40%	25%	60%	60%
Stress og depression	-	54%	58%	43%	60%	73%	79%	71%	71%	42%	61%
Veteransager	-	-	-	-	27%	13%	22%	5%	20%	29%	19%
Mobning	-	-	-	-	23%	63%	19%	19%	12%	7%	22%
Andre psykiske sager*	35%	26%	14%	15%	24%	43%	38%	13%	6%	3%	19%
Gennemsnit**	32%	44%	37%	37%	37%	52%	42%	23%	19%	14%	34%

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den tidligere også omfattede fx mobning.

**Gennemsnittet er udregnet på baggrund af det samlede antal sager, som har været behandlet på udvalgsmøderne fraset udsatte sager og sager, der er blevet trukket fra møderne.

På sagsmøderne blev der afgivet dissens fra enten arbejdsgiver- eller lønmodtagersiden i et forholdsvis lille antal sager – i lyset af sagernes kompleksitet. Det gennemsnitlige antal dissenser var ca. 4 pr møde i 2019. Dette antal skal ses i forhold til et gennemsnitligt antal sager på mødernes dagsorden på godt 24.

En dissens er typisk begrundet i den konkrete vurdering af belastningens eller dokumentationens karakter.

Drøftelser i 2020

Der er indtil videre planlagt fire principielle møder i Erhvervssygdomsudvalget i 2020. På møderne forventes det, at følgende emner vil blive drøftet:

- Udredningsrapporten om arbejdsbetinget astma
- Udredningsrapporten om psykiske sygdomme som følge af alvorlige og langvarige stressbelastninger på arbejdet
- IARC's monografi 121 om styren
- IARC's monografi 124 om blandt andet brystkræft efter natarbejde (forventes tidligst offentliggjort i sommeren 2020)
- Årsredegørelse 2019 til beskæftigelsesministeren

⁴ Tabellen viser sager indstillet til afvisning – eksklusive de sager, som blev udsat eller trukket fra udvalgsmødet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Udvalget følger, men har ikke selv bestilt, andre forskningsprojekter vedrørende sygdomme, der kan opstå som følge af arbejdsmæssige belastninger for løbende at sikre overblik og opdateret viden på området.

Ud over ovenstående områder vil udvalget samtidig have fokus på mulighederne for at afdække medicinsk dokumentation om nye eller tidligere udredte områder, herunder viden og forskning, der afdækker årsagssammenhænge mellem arbejdsmæssige belastninger og udvikling af sygdomme i bevægeapparatet, psykiske sygdomme og kræftsygdomme.

Erhvervssygdomsudvalget drøfter derfor løbende på de principielle møder en status for forsknings- og videnssituationen, herunder hvilke udredningsarbejder der efter udvalgets opfattelse bør udbydes via Arbejdsmiljøforskningsfonden.

Temaer i 2019

Tema 1: Psykisk sygdom

Spørgsmålet om sammenhængen mellem arbejdsmæssige belastninger og udvikling af psykisk sygdom er fortsat et meget væsentligt emne for drøftelserne i Erhvervssygdomsudvalget.

Posttraumatisk belastningsreaktion (i det følgende benævnt PTSD) efter traumatiske begivenheder eller situationer af kortere eller længere varighed, og af en exceptionelt truende eller katastrofeagtig natur, er ikke længere den eneste psykiske sygdom, der er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme. Drøftelserne i 2016 førte til, at depression efter exceptionelle belastninger under krigsdeltagelse blev optaget på fortegnelsen.

Mange af sagerne til Erhvervssygdomsudvalget handler om psykiske sygdomme. I de sager er det en særlig udfordring for vurderingen af, om den psykiske sygdom skyldes arbejdet, at få de konkrete arbejdsmæssige belastninger beskrevet og i tilstrækkelig grad sandsynliggjort. Det gælder blandt andet ved sager om mobning og chikane, hvor belastningen ofte er den enkeltes oplevelse. Udvalgets konkrete stillingtagen vanskeliggøres ofte i de enkelte sager om psykiske sygdomme, fordi årsagen til sygdommen sjældent er entydig. Udvalget skal derfor ved behandlingen af disse sager også tage stilling til betydningen af private psykiske belastninger eller tidligere psykisk sygdom forud for arbejdsbelastningen. Erhvervssygdomme anerkendes kun som arbejdsskader efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget i det omfang, at sygdommen i udelukkende eller overvejende grad skyldes arbejdets særlige art.

AES og Erhvervssygdomsudvalget følger det psykiske område nøje for at sikre, at

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

udvalgets praksis svarer til den nyeste viden.

I 2017 besluttede AES og Erhvervssygdomsudvalget at iværksætte en udredning om andre psykiske sygdomme end PTSD efter udsættelse for vold og trusler. Opslaget blev sendt til Arbejdsmiljøforskningsfonden før sommeren 2017 med ansøgningsfrist i september 2017. Udredningen blev drøftet i marts 2019.

Endvidere besluttede AES og Erhvervssygdomsudvalget i 2017 at iværksætte en udredning om sammenhængen mellem belastende og længerevarende stresspåvirkninger på arbejdet og udvikling af psykisk sygdom i form af depression og belastningsreaktion fraset PTSD. Udredningen er planlagt drøftet i maj 2020.

1.1. Opdateret viden om psykisk sygdom efter vold og trusler – bekræfter hidtidig praksis

Årligt er der siden 2005 i gennemsnit anmeldt cirka 4.000 sager om psykisk sygdom om året. Det svarer til cirka 60.000 sager i alt. 1.518 sager er blevet anerkendt efter fortegnelsen, mens 1.635 er anerkendt efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget. Langt de fleste – knapt 1.300 anerkendes efter arbejdsmæssig udsættelse for primært vold eller trusler om vold⁵.

Erhvervssygdomsudvalget drøftede på mødet den 19. marts 2019 det videnskabelige referencedokument "Vold på arbejdspladsen og psykiske helbredskonsekvenser: Et systematisk review med metaanalyse" fra december 2018. Referencedokumentet skulle belyse årsagssammenhænge mellem udsættelse for vold og trusler på arbejdet og udvikling af symptomer på andre psykiske sygdomme end PTSD.

Forskergruppen havde ikke mulighed for specifikt at undersøge, hvorvidt sygdommen uspecificeret eller anden belastningsreaktion optrådte i disse sammenhænge. Det skyldes, at belastningen også for disse diagnoser indgår i diagnosen. Men i modsætning til PTSD er der for den uspecificerede/anden belastningsreaktion ikke klart beskrevet krav til belastningerne i ICD-10 diagnosekriteriet. Derfor er disse krav i stedet defineret ved erfaringer for årsagssammenhænge, blandt andet gennem udvalgets erfaringer. Den anvendte undersøgelsesmetode har dermed ikke være anvendelig for disse diagnoser.

Forfatterne fastslog i rapporten, at

- Der er en hyppig forekomst af vold og trusler på mange arbejdspladser,
- Vold dækker fra grove overfald med brug af våben til slag, spark, spyt, kradseri eller at få kastet ting efter sig. Trusler er både den direkte trussel, men også truende adfærd og forfølgelse indgår i denne definition,

⁵ Se tabel 1 ovenfor.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

- For depressiv lidelse fandtes begrænset evidens for at denne kunne forårsages af vold og/eller trusler på arbejdspladsen
- For angstsygdom fandtes der utilstrækkelig evidens for årsagssammenhæng mellem vold og trusler og udviklingen af denne sygdom.

Samlet set vurderede Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Erhvervssygdomsudvalget, at udredningsrapporten ikke kunne føre til ændringer på aktuelle fortegnelse. Videre fandt udvalget, at den nuværende praksis for anerkendelse af psykiske sygdomme i form af depression, uspecificeret belastningsreaktion og angst efter udsættelse for vold og trusler kunne fastholdes.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har således fortsat fokus på at forelægge sager, hvor der er tvivl om, hvorvidt den arbejdsmæssige belastning har medført psykisk sygdom.

1.1.1. Drøftelser af konkrete sager

AES og Erhvervssygdomsudvalget drøfter fortsat løbende, hvorvidt en konkret sag om en psykisk sygdom, der ikke opfylder fortegnelsens krav til anerkendelse, kan anerkendes som en arbejdsskade som følge af de særlige arbejdsmæssige belastninger.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i 2019 behandlet 204 sager om psykisk sygdom i alt. Fordelingen af disse sager var, at 158 sager handlede om vold og trusler om vold, 27 sager handlede om mobning og chikane, 7 sager var om udsendte veteraner og 12 omhandlede stressende arbejdsbelastninger.

Tema 2: Kræft

Kræftsygdomme var et særligt fokusområde, da politikerne forhandlede reformen af arbejdsskadesystemet i 2003. De lempeligere krav til optagelse af nye sygdomme på fortegnelsen har i årene efter reformen medført, at blandt andet flere nye kræftsygdomme er optaget på fortegnelsen, og at betingelserne for anerkendelse af flere kræftsygdomme er lempet, eksempelvis for næse- og bihulekræft samt hudkræft.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Erhvervssygdomsudvalget holder løbende øje med ny forskning inden for kræftområdet.

2.1. Ny viden om anden kræft relateret til svejsning, molybdæn trioxid og indium tin oxid

Erhvervssygdomsudvalget drøftede i december 2018 med udgangspunkt i IARC's monografi 118 den nyeste viden om lungekræft efter udsættelse for svejserøg. Drøftelserne førte til optagelse af lungekræft efter svejserøg på fortegnelsen som nye

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

punkt K.4.1.v. Læs eventuelt mere herom i [årsberetningen fra 2018](#).

På mødet i marts 2019 fortsatte udvalget drøftelserne af IARC's monografi 118 med udgangspunkt i andre kræftsygdomme relateret til svejsning, molybdæn trioxid og indium tin oxid. Disse drøftelser førte til optagelse af modernærkekræft (melanom) i øjet efter udsættelse for UV-stråling ved svejsning i metal kunne indstilles til optagelse på såvel den aktuelle som gamle fortegnelse over erhvervssygdomme.

Samtidig fandtes den foreliggende forskning at understøtte en vis sandsynlighed for årsagssammenhæng mellem udsættelse for svejserøg og udvikling af kræft i nyrerne. Derfor har Erhvervssygdomsudvalget bedt Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om at sikre, at alle sager om kræft i nyrerne efter udsættelse for svejserøg, bliver forelagt udvalget til vurdering.

Monografien undersøgte ligeledes risikoen for udvikling af andre kræftsygdomme efter udsættelse for svejserøg, herunder leukæmi, non-Hodgkins lymfom, blærekræft, kræft i hjerne, hoved, nakke, næse og bihuler samt svælg, men udvalget fandt ikke en tilstrækkelig øget risiko for udvikling af disse sygdomme efter udsættelse for svejserøg. Disse sager forelægges derfor kun udvalget til vurdering, hvis der er konkrete forhold i den enkelte sag, der understøtter en øget årsagssammenhæng.

IARC havde i monografien klassificeret molybdæn trioxid og indium tin oxid som muligt kræftfremkaldende for mennesker, gruppe 2B. Der fandtes dog ikke nærmere data i monografien, der kunne understøtte en risiko for udvikling af kræft hos mennesker efter udsættelse for disse stoffer. Konkrete sager om kræftsygdomme efter udsættelse for disse stoffer vil derfor som alt overvejende hovedregel ikke blive forelagt for Erhvervssygdomsudvalget.

2.1.1. Praxis for behandling af sager om modernærkekræft (melanom) i øjet som følge af UV-stråling ved svejsning

Ved udvalgets drøftelse blev det besluttet at indstille til ministeren, at modernærkekræft (melanom) i øjet efter udsættelse for UV-stråling i forbindelse med svejsning, kunne optages på fortegnelsen, når den ansatte opfyldte følgende betingelser:

- Den ansatte skal have været udsat for svejsning i metal gennem en årrække
- Der skal være tale om en udsættelse i betydeligt omfang (flere timer dagligt)
- Udsættelsen skal ske gennem mange år (15 til 20 år)
- Den ansatte har ikke anvendt relevante værnemidler
- Der skal være gået 20 år eller mere fra første udsættelse til sygdommen konstateres

Hvis der gennem årene har været gentagne tilfælde af "svejseøjne", kan dette understøtte dokumentationen for en utilstrækkelig beskyttelse af øjnene.

Indstillingen er efterfølgende indarbejdet i Arbejdstilsynets vejledning om anerkendelse

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

af erhvervssygdomme anmeldt fra 1. januar 2005.

2.1.2. Praksis for behandling af sager om øvrig kræft efter udsættelse for svejserøg

På baggrund af den foreliggende forskning fra IARC besluttede udvalget i forbindelse med drøftelserne, at alle sager om kræft i nyrerne efter udsættelse for svejserøg fremadrettet skal forelægges Erhvervssygdomsudvalget til behandling. Dette skyldes, at der med IARC's gennemgang er påvist en vis sandsynlighed for årsagssammenhæng.

Omvendt vil sager om leukæmi, non-Hodgkins lymfom, blærekræft, kræft i hjernen, hovedet, nakken, bihuler samt svælg som altovervejende hovedregel ikke blive forelagt Erhvervssygdomsudvalget, da der ikke er påvist en årsagssammenhæng mellem disse kræftsygdomme og udsættelse for svejserøg.

2.1.3. Praksis for behandling af sager om kræft efter udsættelse for molybdæn trioxid og indium tin oxid

Uanset IARC klassificerer molybdæn trioxid og indium tin oxid som muligt kræftfremkaldende for mennesker, gruppe 2B, så foreligger der i monografien fra IARC ikke nærmere data, der understøtter en risiko for udvikling af kræft hos mennesker efter udsættelse for disse stoffer.

Konkrete sager om kræftsygdomme efter udsættelse for disse stoffer vil derfor som alt overvejende hovedregel ikke blive forelagt for Erhvervssygdomsudvalget.

2.2. Ny viden om kræft som følge af udsættelse for styren

I slutningen af 2018 udgav Arbejdsmiljøforskningsfonden en slutrapport om styreneksponering og risiko for udvikling af kræft. Slutrapporten indgik i IARC's monografi 121, som efterfølgende blev udgivet medio 2019.

Selv om IARC ifølge den offentliggjorte artikel i Lancet (fra april 2018) konkluderede, at forskningen understøttede en opklassificering af styren fra gruppe 2B (muligt kræftfremkaldende) til gruppe 2A (sandsynligt kræftfremkaldende), besluttede Erhvervssygdomsudvalget på mødet i december 2018 at afvente offentliggørelsen af monografi 121 om styren, førend udvalget kunne tage stilling til, hvorvidt den nye forskning kunne føre til optagelse af styren på fortegnelserne, herunder også kravet til den arbejdsmæssige eksponering for styren.

Med udgangspunkt i de arbejdsmæssige eksponeringer, som medførte forøget risiko for udvikling af særlige kræfttyper beskrevet i slutrapporten, bad Erhvervssygdomsudvalget derfor Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om at forelægge konkrete sager til vurdering i

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

udvalget, indtil udvalget havde haft mulighed for at drøfte IARC's monografi 121. Der har imidlertid endnu ikke været sager af den karakter.

IARC har i 2019 udgivet monografi 121 om langtidsvirkningerne af udsættelse for styren, som skal drøftes i Erhvervssygdomsudvalget på mødet i marts 2020.

2.2.1. Praksis vedrørende erhvervsbetinget udsættelse for opløsningsmidler herunder styren

I dag anerkendes enkelte sygdomme efter fortegnelsen efter betydelig erhvervsbetinget udsættelse for opløsningsmidler, herunder styren (toksisk hjerneskade, nyreskade og toksisk eksem), idet de er optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen under henholdsvis punkt (I.6.1, I.6.2. og G.2.)

2.2.2. Forelæggelse af sager for Erhvervssygdomsudvalget

Frem til Erhvervssygdomsudvalgets drøftelse af monografi fra IARC, Volume 121 om styren, forelægges sager for Erhvervssygdomsudvalget vedrørende blod- eller lymfekræft samt næse- og bihulekræft efter udsættelse for styren svarende til skønsmæssigt mere end $46\text{mg}/\text{m}^3\text{-år}$ hhv. $37\text{mg}/\text{mm}^3\text{ år}$.

2.2.3. Drøftelser af konkrete sager

Der har ikke været forelagt sager om kræft efter udsættelse for styren for Erhvervssygdomsudvalget i 2019.

2.3. Opfølgning på drøftelser om lungekræft efter svejserøg (opfølgning fra 2018)

Drøftelserne i december 2018 om lungekræft som følge af svejsning førte til en optagelse af sygdommen på fortegnelsen under punkt K.4.1.v. fra 1. juli 2019.

2.3.1. Praksis vedrørende lungekræft og svejserøg

Lungekræft som følge af udsættelse for svejserøg fremgår ikke direkte af fortegnelsen i dag, men lungekræft kan anerkendes efter udsættelse for nikkel og krom, som indgår i svejserøgen. Det fremgår da også af vejledningen om erhvervssygdomme, at svejsere er en gruppe på arbejdsmarkedet, som er særligt udsat for udvikling af lungekræft, hvis de har arbejdet med rustfrit stål og har indåndet svejse-/slibestøj eller svejserøg med de pågældende stoffer (nikkel og krom).

Efter Erhvervssygdomsudvalgets møde i december 2018 blev der fastslået enighed om, at lungekræft som følge af svejserøg kunne optages på såvel tidligere som aktuelle

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

erhvervssygdomsfortegnelse efter mindst 5 års udsættelse for svejserøg hos personer, der har haft svejsning som hovedopgave i en væsentlig del af arbejdstiden. Det vil tale imod en anerkendelse, hvis lungekræften er opstået mindre end 10 år efter eksponeringen for svejserøg startede.

Optagelsen af lungekræft som følge af svejserøg er sket per 1. juli 2019 ved punkt K.4.1.v på den aktuelle fortegnelse og bilag 1, gruppe F, jf. bilag 2 til fortegnelsen over erhvervssygdomme anmeldt før 2005.

2.3.2. Forelæggelse af sager for Erhvervssygdomsudvalget

Konkrete sager, der ikke kan anerkendes efter fortegnelsen, kan efter en konkret vurdering af belastningen forelægges for Erhvervssygdomsudvalget med henblik på en vurdering af, om det er overvejende sandsynligt, at der er en årsagsmæssig sammenhæng mellem arbejdet og sygdommen efter 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led, om arbejdets særlige art.

2.3.3. Drøftelser af konkrete sager

Der har ikke været forelagt sager om lungekræft efter udsættelse for svejserøg efter ændringen af fortegnelsen. Forud for ændringen havde AES fra udvalget fået bemyndigelse til at behandle sagen administrativt, hvilket skete i et enkelt tilfælde.

Bilag A: Retspraksis og principafgørelser fra Ankestyrelsen

Der er i 2019 ikke afsagt højesterets – eller andre endelige domme af betydning for praksis i Erhvervssygdomsudvalget eller for erhvervssygdomsområdet generelt.

Ligeledes har Ankestyrelsen ikke udsendt nye principafgørelser for området, der ændrer praksis. Tidligere principafgørelser er samlet og udstedt i nye principmeddelelser, uden at der herved er ændret på praksis.

Bilag B: Oversigt over ændringer på fortegnelsen siden 2005

Nye sygdomme på fortegnelsen i forhold til før 2005:

1. Posttraumatisk belastningsreaktion (januar 2005)
2. Slidgigt i knæ (januar 2005)
3. Biceps-tendinit (januar 2005)
4. Golfalbue (januar 2005)
5. Pleurale plaques (lungehindepletter efter asbest) (januar 2005)
6. Nyrekræft (koks fremstilling) (januar 2005)
7. Kræft i skjoldbruskkirtlen (efter udsættelse for ioniserende stråling som eksempelvis røntgen og gammastråling) (januar 2005)
8. Brystkræft (efter udsættelse for ioniserende stråling som eksempelvis røntgen og gammastråling) (januar 2005)
9. Knoglekræft (efter udsættelse for radium 226-228) (januar 2005)
10. Mavekræft (efter udsættelse for uorganiske blyforbindelser) (januar 2005)
11. Kræft i slimhinder i bihuler og processus mastoideus (efter udsættelse for radium-226) (januar 2005)
12. Kræft i bindevæv (efter udsættelse for dioxin) (januar 2005)
13. Slidgigt i hofteleddene (september 2006)
14. Springerknæ (november 2008)
15. Lungebetændelse efter udsættelse for vanadium (marts 2010)
16. Lungesygdom af obstruktiv type efter udsættelse for isocyanater (marts 2010)
17. Depression efter krigsdeltagelse F.2. (maj 2016)
18. Modermærkekræft i øjet efter UV-stråling (1. januar 2020)

Lempelser af påvirkninger eller nye påvirkninger for "gamle" sygdomme:

1. Sygdom i hånd og underarm (C.1) (januar 2005)
2. Karpaltunnelsyndrom (C.2) (januar 2005)
3. Albuesygdom (C.4) (januar 2005)
4. Skuldersygdom (C.5) (januar 2005)
5. Nakke-skuldersmerter (B.2)
 - Der stilles ikke længere krav om arbejdsophør eller skift til andet arbejde (januar 2005).
 - Der stilles ikke længere krav om præcisionsarbejde i fastlåste stillinger (foråret 2007). De hidtidige regler, hvor der blev stillet krav om statisk og monotont præcisionsarbejde i mange år, var især rettet mod syerskerne. Dem er der ikke så mange af i Danmark mere. Til gengæld ses der stadig flere anmeldelser fra andre faggrupper med manuelt arbejde, og der er flere

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

typer arbejde, der vil kunne opfylde de nye belastningskrav, end før ændringerne.

6. Høresygdom (A.1) (januar 2005)
7. Lænderyg (plejearbejde) (B.1) (januar 2005)
8. Lungekræft efter passiv rygning (januar 2005)
9. Lungekræft efter udsættelse for partikler af metallisk kobolt med indhold af wolframkarbid (tungsten) (januar 2005)
10. Blærekræft som følge af malerarbejde (januar 2005)
11. Blærekræft efter udsættelse for arsen (januar 2005)
12. Blærekræft efter udsættelse for ortho-toluidin (januar 2005)
 - Blærekræft efter udsættelse for 4-Klor-ortho-toluidin stod allerede på fortegnelsen. Ændringen medførte, at det nu også var muligt at anerkende blærekræft efter udsættelse for ortho-toluidin.
13. Blærekræft efter udsættelse for stenkulstjære og stenkulstjærebeg (januar 2005)
14. Blærekræft efter udsættelse for aluminiumsfremstilling (januar 2005)
15. Blærekræft efter udsættelse for støvle- og skofremstilling og -reparation (januar 2005)
16. Næse- og bihulekræft (kromforbindelser) (januar 2005)
17. Næsesvælgskræft (efter udsættelse for formaldehyd) (september 2005)
 - Flyttet fra gruppe 2a til gruppe 1
18. Mavekræft (efter udsættelse for bly) (januar 2005)
19. Strubekræft (sennepsgas samt fremstilling af isopropylalkohol) (januar 2005)
20. Mesotheliom (talkum med asbestiforme fibre) (januar 2005)
21. Bughindekræft (talkum med asbestlignende fibre) (januar 2005)
22. Hudkræft, koksformstilling og kulforgasning (januar 2005)
23. Leverkræft og galdevejskræft (aflatoxiner) (januar 2005)
24. Lever (angiosarkom) (vinylklorid) (januar 2005)
25. Leukæmi (gummiindustri) (januar 2005)
26. Leukæmi efter støvle- og skofremstilling og -reparation (januar 2005)
27. KOL: Damp og gasser er tilføjet punkterne om kronisk bronkitis/KOL (marts 2010)
28. Skulderygdomme (maj 2012)
 - Tydeliggørelse af, at impingementsyndrom er omfattet af punktet
 - Tale om gener fra og forandringer i rotator cuff-senerne
 - Kravene til diagnosticering blev skærpet, således at der stilles krav om både ømhed/smerter og ét yderligere objektivt fund
29. Lungekræft efter bitumen ved asfalt-tagarbejde (oktober 2012)
30. Myeloid leukæmi efter udsættelse for formaldehyd (oktober 2012)
31. Forsinket PTSD omfattet af F.1 (juli 2013)
32. KOL – forbehold for rygning er slettet på gammel fortegnelse (august 2013)
33. Nikkeleksem – nu nok med måneders udsættelse (september 2013)
34. Kirtelcellekræft (næsekræft) belastningskravene nedsat (december 2013)

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

35. Hudkræft – præcisering af ordlyden, så forstadier til hudkræft fremgår af fortegnelsens punkt, samt tilføjelse af beskrivelse af belastningskravet i vejledningen (2014)
36. Nyrekræft – efter udsættelse for trikloretylen, TRI (2014)
37. Kræft i urinblæren – efter udsættelse for PERC (2014)
38. Slidgigt i knæ (marts 2016)
39. Lungekræft efter udsættelse for svejserøg (juli 2019)

Sproglige præciseringer

1. Non-Hodgkins lymfom, lungekræft, bindevæv og kræft uden specifikation – efter udsættelse for dioxin (januar 2005)
 - Tidligere stod der i fortegnelsen, at udsættelse for dioxin kunne medføre alle kræftformer.
2. Mindre ændringer i ordlyden af fortegnelsens punkt E.3.3. om pleurale plaques (pletter på lungehinderne forårsaget af udsættelse for asbest) (december 2014)
3. Alle kræftsygdomme bliver placeret i gruppe K (2005)
4. Praksis for behandling af sager om kirtelcellekræft og pladecellekræft blev præciseret i vejledningen (2014)

Skærpelser

1. Blærekræft efter frisørarbejde hos mænd (oktober 2012)
 - Ny forskning viste, at det kun er mandlige frisører, der har en forøget risiko for at udvikle blærekræft på grund af deres arbejde. Tidligere kunne blærekræft efter frisørarbejde hos kvinder også anerkendes.
2. Fosterskader samt lever- og galdevejskræft udviklet efter udsættelse for PCB opfylder ikke længere betingelserne for at stå på fortegnelsen. Sygdommene blev derfor taget af fortegnelsen (april 2013)
3. Non-Hodgkins lymfom efter udsættelse for PERC tages af fortegnelsen (2014)

Opsamling

Antal ændringer fra 2005 2018 er i alt 62

- Nye sygdomme: 18
- Lempelser af påvirkninger eller nye påvirkninger for "gamle" sygdomme: 39
- Sproglige præciseringer: 4
- Skærpelser: 3

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Kilder

Oversigten er udarbejdet på baggrund af en manuel gennemgang af historiske fortegnelser, nyheder på hjemmesiden samt tidligere årsredegørelser om udviklingen på erhvervssygdomsområdet.

Opgjort per 31. december 2019

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Bilag C: Oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2019

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Formand Direktør Anne Kristine Axelsson
Stedfortræder Vicedirektør Jesper Hartvig Pedersen

Sundhedsstyrelsen

Medlem Overlæge Jane Frølund Thomsen
Stedfortrædere Professor, overlæge, ph.d. Johan Hviid Andersen
 Overlæge, klinisk lektor, dr.med. Jesper Bælum

Arbejdstilsynet

Medlem Læge Birgit Bülow
Stedfortræder Psykolog Patricia Pihl

Dansk Arbejdsgiverforening

Medlem Chefkonsulent Lena Søby
 Chefkonsulent Povl-Christian Jensen
Stedfortrædere Chefkonsulent Annette Hoffmann
 Chefkonsulent Katrine Nordbo Jakobsen

Fagbevægelsens Hovedorganisation

Medlem Forbundssekretær Peter Poulsen
 Advokat Claus Hanghøj
 Advokat, konsulent Ann-Beth Kirkegaard
Stedfortrædere Advokat Anne Bech Nielsen
 Forbundssekretær Mette Nielsen
 Socialrådgiver Anne Marie Ege Bryde
 Jurist Jacob Gjedde
 Socialrådgiver Jane Nielsen

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

De offentlige arbejdsgivere

Medlem Konsulent Nina Roth

Stedfortrædere Konsulent Clemens Ørnstrup Etzerodt